

Тема 1 ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ СУТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Практичне заняття № 1

Час – 2 год.

Мета: вивчити сутність поняття науки, наукових знань, наукового пізнання та наукового дослідження, проблеми, теми, об'єкта та предмета дослідження.

При опрацюванні теми студент повинен:

знати:

а) сутність теорії як найскладнішої форми вираження наукових знань та систему простіших форм теоретичного відтворення дійсності: наукова ідея, гіпотеза, концепція, принцип, постулат (аксіома), поняття, категорія;

б) визначення наукового пізнання. Сутність суб'єкта і об'єкта у пізнавальному процесі;

в) сутність наукового дослідження, його головна функція і риси.

г) відповідь на основні питання теми:

1. Поняття про науку, основні її визначення.
2. Сучасні особливості становлення і розвитку науки.
3. Класифікація наук.
4. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
5. Напрями класифікацій наукових досліджень.
6. П'ять послідовних етапів наукового дослідження.
7. Особливості проведення наукових досліджень економічного та управлінського характеру.

уміти:

а) виконувати тестові завдання для поточної перевірки знань та давати відповіді на контрольні питання теми;

б) систематизувати основні вимоги до вибору теми наукового дослідження (кваліфікаційної роботи магістра) в контексті ступеня її структурованості і ознак актуальності.

Самостійна робота.

I. Опрацювати теоретичний матеріал теми для колективного обговорення за проблемними питаннями:

1. Які існують визначення понять «наука» та особливості її класифікації?
2. З якою системою закономірностей пов'язане становлення розвитку сучасної науки?
3. Основні орієнтовні напрями економічних досліджень.
4. Методика обґрунтування проблеми економічних досліджень та встановлення її структури.
5. Особливості визначення теми наукових досліджень економічного характеру.
6. На прикладі теми кваліфікаційної роботи магістра визначити мету, об'єкт та предмет дослідження.

Індивідуальна робота

Завдання 1. Написати реферат на тему: «Огляд літературних джерел, присвячених сутності наукових досліджень, їх класифікації і вимогам до їх якості»

Завдання 2. Написати реферат (есе): «Тлумачення сутності науки як суспільної категорії і оцінювання різних підходів вчених до її класифікації».

Завдання 3. Написати реферат на тему: «Змістове наповнення понять «об'єкт дослідження» та «предмет дослідження». Відобразити їх дискусійну складову».

Із трьох наведених завдань студент для написання вибирає один варіант.

Контрольні питання:

1. Наукова проблема та послідовність її вирішення на теоретичному рівні пізнання.
2. У чому полягають особливості фундаментальних та прикладних наукових досліджень?
3. Типова логічна структура наукового дослідження.
3. Визначення понять «теорія», «наукова ідея», «принцип», «категорія», «гіпотеза», «наукова концепція», «постулат», «аксіома», «факт науковий».
4. Характеристика економіки як найбільшої сфери суспільних відносин.
5. Організаційно-методична підготовка для розробки програми економічного дослідження.

Рекомендована література

Основна:

1. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с. ISBN 978-966-439-974-3.

2. Яворська Т. І. Методологія та організація наукових досліджень: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2020. 190 с.

Додаткова:

3. Арутюнов В. Х. Методологія соціально-економічного пізнання: навч. посібник / В. Х. Арутюнов, В. М. Мішин, В. М. Свінціцький; КНЕУ. – К.: КНЕУ, 2005. – 352 с.

4. Міщенко І. А., Чорний Г. М., Фіщук Н. Ю. Методологія дослідження в контексті дисертаційних і дипломних робіт з економіки / Економіка АПК, 2017, №1, С. 87-91.

5. Худолій Л. М., Ларіна Я. С., Чорний Г. М. Методи наукових досліджень в аграрній економіці // Економіка АПК, 2013, № 9, С. 79-84.